

ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Постановка проблеми. Проблематика зосереджена на аналізі викликів національній безпеці України в умовах війни, зокрема у контексті змін глобальної безпекової архітектури, правових засад та фінансового забезпечення обороноздатності держави. Особлива увага приділяється ролі законодавчих ініціатив, міжнародної співпраці та антикорупційної політики у зміцненні безпекового сектору. Фінансова безпека розглядається як ключовий чинник стабільності, що забезпечує ефективне функціонування військових та правоохоронних структур, модернізацію оборонного комплексу та підтримку соціальних гарантій громадян. Важливим аспектом є питання раціонального використання ресурсів, ефективного розподілу міжнародної допомоги та запобігання корупційним ризикам, які можуть підірвати обороноздатність країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблемного питання вивчали такі вчені як: О. Андрійко, І. Арістова, Н. Армаш, О. Баранова, Д. Беззубова, А. Берлача, Ю. Битяка, В. Білоуса, В. Заросила, Р. Калюжний, Т. Коломоєць та інші.

Постановка завдання. Метою дослідження є дослідження аналіз актуальних питань забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану, визначення ключових викликів та загроз, а також аналіз правових, економічних і стратегічних механізмів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. У контексті масштабної військової агресії росії проти України, активізації процесів створення нових міжнародних військових союзів, розширення співпраці задля зміцнення глобальної безпеки та пошуку інноваційних стратегій її розвитку, особливої актуальності набуває аналіз сучасних викликів у сфері національної безпеки в умовах війни. Сьогодні забезпечення національної безпеки стає пріоритетним завданням для більшості держав, що зумовлено трансформацією світової системи безпеки та зростанням кількості різноманітних загроз. Зважаючи на це, а також на активну участь України в євроінтеграційних та міжнародних ініціативах, питання зміцнення національної безпеки має стати стратегічним пріоритетом [1, с. 62-63].

Національна безпека охоплює широкий спектр сфер, серед яких військова, економічна, інформаційна, екологічна, продовольча, соціальна, політична та духовно-моральна. Кожна з них має власні підходи, інструменти та стратегії для ефективного забезпечення стабільності та захисту держави [2, с. 145].

Аналізуючи правові засади національної безпеки України в умовах воєнного стану, варто відзначити, що для цього було ухвалено низку важливих законо-

давчих актів. Серед них – Закони України: «Про оборону України», «Про Раду національної безпеки і оборони України», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану», а також «Про основи національного спротиву» та інші [3, с. 21-22].

Згідно з Конституцією України, питання національної безпеки регулюються виключно законодавчими актами держави. Закон України «Про національну безпеку України» визначає базові принципи та напрями політики у сфері безпеки та оборони, формулюючи стратегічні цілі, що спрямовані на захист держави та її громадян від потенційних загроз [4].

Ще до початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, 14 вересня 2020 р., Рада національної безпеки і оборони затвердила Стратегію національної безпеки. Документ заклав фундамент для довгострокової політики у сфері безпеки, окресливши ключові пріоритети, основні загрози та шляхи їх нейтралізації в умовах сучасних викликів. На думку О. Андрійко, питання національної безпеки повинно розглядатися у комплексі з державною політикою у сфері правопорядку, економіки та оборони, що дозволяє формувати ефективні механізми протидії загрозам [5, с. 62-63]. Водночас І. Арістова зазначає, що особливу увагу слід приділяти зміцненню правової бази національної безпеки, адже саме ефективне законодавче регулювання є основою для подальшої розбудови системи оборони держави [6, с. 21].

Пропонується виокремити проблемне питання національної безпеки. Фінансова складова національної безпеки відіграє вирішальну роль у забезпеченні стійкості та розвитку держави, особливо за умов воєнного стану. Економічна стабільність визначає здатність країни захищати свій суверенітет, зберігати територіальну цілісність і гарантувати належний рівень життя громадян. У період військових конфліктів ця сфера набуває критичного значення, оскільки ефективність діяльності збройних сил, правоохоронних органів і системи безпеки напряму залежить від фінансових можливостей держави та раціонального розподілу ресурсів.

Фінансова безпека держави включає кілька основних аспектів. По-перше, це стійкість бюджетної політики, що дозволяє оперативно реагувати на виклики воєнного часу, забезпечувати фінансування армії, модернізацію військової техніки та реалізацію оборонних програм. По-друге, важливим є залучення міжнародної фінансової допомоги, яка надається у вигляді грантів, кредитів, військової технічної підтримки та гуманітарної допомоги. Здатність держави ефективно акумулювати та розподіляти фінансові ресурси є критичною для підтримки обороноздатності та стратегічного розвитку країни навіть у складних умовах війни. На думку Н. Армаш, фінансова безпека є основою для стабільного функціонування держави в умовах воєнного конфлікту, оскільки дозволяє підтримувати не лише військову сферу, а й економічну, соціальну та гуманітарну політику країни [7, с. 21-22].

Окремим аспектом забезпечення фінансової безпеки є раціональне використання наявних ресурсів. Чітке визначення напрямів витрачання коштів

дозволяє не лише підтримувати боєздатність армії, а й стимулювати розвиток оборонної промисловості, наукових досліджень у сфері військових технологій та підвищення соціальних стандартів військовослужбовців. О. Баранова зазначає, що ефективність використання фінансових ресурсів у сфері національної безпеки залежить від прозорості бюджетного планування та впровадження антикорупційних механізмів контролю [8, с. 145]. У мирний час ці ресурси спрямовуються на розвиток національної економіки, а в умовах воєнного часу – на захист держави від зовнішніх загроз, забезпечення перемоги над ворогом та мінімізацію наслідків військових конфліктів.

Важливою складовою забезпечення національної безпеки як у мирний час, так і в умовах воєнного стану є протидія корупції. Корупційні явища негативно впливають на всі сфери державного управління, але особливо руйнівними вони є у військово-промисловому комплексі. Наявність корупції у даній сфері суттєво гальмує розробку нових оборонних технологій, забезпечення військовослужбовців необхідним спорядженням, модернізацію зброї та ефективне використання міжнародної допомоги. Крім того, неефективне розпорядження фінансовими ресурсами може призвести до зниження боєздатності армії та загострення проблем із матеріально-технічним забезпеченням Збройних Сил України.

На жаль, наявні заходи щодо боротьби з корупцією в Україні не завжди демонструють бажані результати. Це може бути пов'язано з різними факторами: відсутністю політичної волі, недостатньо ефективними механізмами контролю, низьким рівнем професіоналізму осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційної політики. У воєнний час корупція стає особливо небезпечною, оскільки не лише послаблює обороноздатність країни, але й підриває довіру міжнародних партнерів. Зниження довіри з боку західних союзників може мати критичні наслідки, оскільки фінансова, військова та технологічна допомога є одними з ключових чинників, що сприяють успішному протистоянню агресору [9].

Висновки. Отже, фінансова безпека держави є основою її національної безпеки, а боротьба з корупцією – невід'ємною умовою ефективного використання фінансових ресурсів. Забезпечення стабільного фінансування оборонного сектору, розподіл коштів відповідно до стратегічних пріоритетів та знищення корупційних схем – це основні завдання, що мають бути вирішені для зміцнення позицій України у військовому та економічному протистоянні. Крім того, особливо важливим є посилення міжнародного співробітництва у сфері фінансової та військової підтримки. Залучення зовнішніх ресурсів, інвестицій у критично важливі галузі економіки та впровадження сучасних технологій сприятиме відновленню та зміцненню держави. Водночас розвиток внутрішньої економіки та підтримка вітчизняного виробництва створять необхідні умови для підвищення рівня стійкості України перед зовнішніми загрозами. Тільки комплексний підхід, що включає фінансову дисципліну, прозорість у витрачанні коштів та ефективну антикорупційну політику, дозволить державі забезпечити свою безпеку,

стійкість та подальший розвиток у післявоєнний період. Формування стабільної та прозорої економічної системи стане запорукою не лише національної безпеки, а й подальшого євроінтеграційного курсу України.

1. Пархоменко-Куцевіл О. Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки в умовах воєнного часу. Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26-27 квіт. 2023 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2023. С. 62-63
2. Пархоменко-Куцевіл О. Проблеми забезпечення національної безпеки в умовах воєнного часу. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». Вип. 3. 2023. С. 143-150
3. Дубинський І.Ю. Правова основа забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. № 7. 2024. С. 20-23
4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
5. Андрійко О. Функціонування системи національної безпеки в умовах сучасних викликів. Юридична наука. 2022. №3. С. 62-63.
6. Арістова І. Законодавче забезпечення національної безпеки України: проблеми та перспективи розвитку. Вісник правових досліджень. 2021. Т. 2, № 145, С.20-25.
7. Армаш Н. Фінансова безпека як ключовий елемент національної безпеки держави. Економічні аспекти безпеки. 2023. С. 21-22.
8. Баранова О. Прозорість фінансування оборонного сектору в умовах воєнного стану. Антикорупційні механізми в державному управлінні. 2023. С. 145.
9. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261779/258188>
10. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
11. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 р. № 389-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
12. Загуменна Ю.О., Сокурєнко В.В. Національна безпека України в умовах воєнного стану: теоретико-правовий аналіз. Вісник Національної академії правових наук України. 2024. № 2. С. 114-138. DOI: 10.31359/1993-0909-2024-31-2-114.

Аліна ЩЕРБИНА. До питання забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного часу

У статті досліджуються актуальні питання забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану, що зумовлено повномасштабною військовою агресією ро-

сійської федерації (далі – рф). Аналізуються виклики, що постають перед державою у сфері обороноздатності, фінансової стабільності та правового забезпечення безпекової політики. Особлива увага приділяється ролі законодавчих ініціатив, міжнародної співпраці та антикорупційної політики у зміцненні оборонного сектору. Фінансова безпека розглядається як один із ключових факторів стабільності держави, оскільки забезпечує ефективне функціонування військових та правоохоронних структур, модернізацію оборонного комплексу та соціальні гарантії для громадян. Важливим аспектом є раціональне використання ресурсів, ефективний розподіл міжнародної допомоги та запобігання корупційним ризикам, що можуть підірвати обороноздатність країни.

Значна увага у статті приділяється аналізу сучасних тенденцій у сфері національної безпеки, включаючи трансформацію світової безпекової архітектури, розширення міжнародного військового співробітництва та пошук нових стратегій захисту державного суверенітету. Автор акцентує на важливості ухвалених законодавчих актів, які формують основу правового регулювання безпекової політики. Наголошується на необхідності стратегічного підходу до фінансового забезпечення оборонної сфери, який має включати стійкість бюджетної політики, залучення міжнародної допомоги та ефективне управління фінансовими ресурсами.

Окремо висвітлюється проблемне питання корупції як критичного фактору, що може підірвати обороноздатність країни. Корупційні ризики у військово-промисловому комплексі, неефективне розподілення бюджетних коштів та недостатній рівень контролю за витрачанням фінансів можуть значно знизити рівень боєздатності Збройних Сил України. У статті обґрунтовується необхідність посилення антикорупційної політики, зокрема через удосконалення механізмів контролю, підвищення відповідальності посадових осіб та впровадження міжнародних стандартів прозорості у сфері безпеки.

На основі проведеного аналізу автори доводять необхідність комплексного підходу до забезпечення національної безпеки, що включає правові, економічні та стратегічні механізми. Обґрунтовується важливість інтеграції України у світові безпекові структури, розширення міжнародної фінансової підтримки та створення ефективних механізмів захисту державних ресурсів. У статті наведено рекомендації, спрямовані на зміцнення фінансової стійкості та подолання корупції, що відіграють ключову роль у посиленні обороноздатності та економічної витривалості України. Отримані результати можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень, а також стати важливим інструментом у розробці державної політики у сфері національної безпеки.

Ключові слова: національна безпека, воєнний стан, правове регулювання, антикорупційна політика, правові механізми.

Alina SHCHERBYNA. On The Issue Of Ensuring The National Security Of Ukraine In Wartime Conditions

The article examines the current issues of ensuring the national security of Ukraine in the context of martial law, which is caused by the full-scale military aggression of the Russian Federation (hereinafter referred to as the RF). The challenges facing the state in the field of defense capability, financial stability and legal support for security policy are analyzed. Particular attention is paid to the role of legislative initiatives, international cooperation and anti-corruption policy in strengthening the defense sector. Financial security is considered

one of the key factors of state stability, as it ensures the effective functioning of military and law enforcement structures, modernization of the defense complex and social guarantees for citizens. An important aspect is the rational use of resources, effective distribution of international assistance and prevention of corruption risks that can undermine the country's defense capability.

Considerable attention is paid in the article to the analysis of modern trends in the field of national security, including the transformation of the global security architecture, the expansion of international military cooperation and the search for new strategies for protecting state sovereignty. The author emphasizes the importance of the adopted legislative acts that form the basis of legal regulation of security policy. The need for a strategic approach to the financial provision of the defense sector is emphasized, which should include the stability of budget policy, the attraction of international assistance and the effective management of financial resources.

The problematic issue of corruption as a critical factor that can undermine the country's defense capability is separately highlighted. Corruption risks in the military-industrial complex, inefficient allocation of budget funds and an insufficient level of control over the spending of finances can significantly reduce the level of combat readiness of the Armed Forces of Ukraine. The article justifies the need to strengthen anti-corruption policy, in particular through improving control mechanisms, increasing the responsibility of officials and implementing international standards of transparency in the security sector.

Based on the analysis, the authors prove the need for a comprehensive approach to ensuring national security, which includes legal, economic and strategic mechanisms. The importance of Ukraine's integration into global security structures, expansion of international financial support and creation of effective mechanisms for protecting state resources is substantiated. The article provides recommendations aimed at strengthening financial stability and overcoming corruption, which play a key role in strengthening Ukraine's defense capability and economic resilience. The results obtained can serve as a basis for further scientific research, as well as become an important tool in developing state policy in the field of national security.

Keywords: national security, martial law, legal regulation, anti-corruption policy, legal mechanisms.